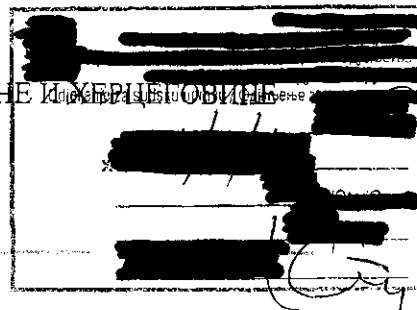

SUD BOSNE I HERCEGOVINE

СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Broj: X-KRŽ-05/24-1

Dana: 7. 9. 2009. godine

Vijeće u sastavu: sudija Lukes Tihomir, predsjednik vijeća
sudija Miletić Azra, sudija izvjestilac
sudija Fields John, član

TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

MITROVIĆ PETRA

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Bulić Ibro

Branioци podnosioca žalbe Mitrović Petra:

Todorović Todor i Tupajić-Škiljević Vesna

SADRŽAJ

1. UVOD, IZREKA	3
2. OBRAZLOŽENJE (TOK POSTUPKA).....	5
3. OPŠTA PITANJA.....	6
4. BITNE POVREDE ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. ZKP BIH.....	7
5. POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE IZ ČLANA 299. ZKP BIH	25
6. POVREDE KRIVIČNOG ZAKONA IZ ČLANA 298. ZKP BIH.....	34
7. ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI.....	50

Broj: X-KRŽ-05/24-1
Sarajevo, 07.09.2009. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine, sastavljenom od sudije Lukes Tihomira, kao predsjednika vijeća, te sudija Miletić Azre i Fields Johna kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne saradnice Vahida-Ramić Sanide, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Mitrović Petra, zbog krivičnog djela Genocid iz člana 171. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, odlučujući po žalbi branilaca optuženog Mitrović Petra, advokata Todorović Todora i advokata Tupajić-Škiljević Vesne, izjavljenoj protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj: X-KR-05/24-1 od 29.07.2008. godine, na sjednici održanoj dana 07.09.2009.godine, uz prisustvo tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Bulić Ibre, branilaca optuženog, advokata Todorović Todora i advokata Tupajić-Škiljević Vesne, te optuženog Mitrović Petra lično, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Žalba branilaca optuženog Mitrović Petra se djelimično uvažava, pa se presuda Suda Bosne i Hercegovine br. X-KR-05/24-1 od 29.07.2008. godine preinačava i sudi:

Optuženi Mitrović Petar, zvani „Pera“, sin Radivoja i majke Stane, rođen 07.02.1967. godine u Brežanima, općina Srebrenica gdje je i nastanjen, po nacionalnosti Srbin, državljanin BiH, po zanimanju mašinski elektrozavarivač, završio srednju školu, neoženjen, služio vojsku u Zagrebu 1986. godine, vodi se u VE Srebrenica, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak,

K R I V J E

što je:

u svojstvu pripadnika Trećeg voda “Skelani”, u sastavu Drugog odreda Specijalne policije Šekovići, zajedno sa Trifunović Milenkom, koji je bio u svojstvu komandira Trećeg voda “Skelani”, Radovanović Aleksandrom, Jakovljević Slobodanom i Medan Branislavom, kao specijalcima – policajcima u sastavu istog voda, te Džinić Branom, kao specijalcem – policajcem u Drugom odredu Specijalne policije Šekovići, i drugim pripadnicima Vojske Republike Srpske i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, nakon što je učestvovao u zarobljavanju velikog broja muškaraca

Bošnjaka koji su, nakon pada Zaštićene zone Srebrenica i njene potpune okupacije od strane snaga Vojske Republike Srpske, pokušavali napustiti Zaštićenu zonu Srebrenica, kojom prilikom su isti pozivani i ohrabrivani na predaju, uz obećanja da će biti ispitani i razmijenjeni, a zatim su od istih oduzimani lični dokumenti i druge lične stvari, ostavljeni bez hrane, vode i medicinske pomoći, iako su mnogi bili ozbiljno ranjeni, pri tome vidjevši da se i preostalo bošnjačko civilno stanovništvo, njih oko 25.000, uglavnom žene i djeca, kamionima transportuju izvan Zaštićene zone Srebrenica, dana 13. jula 1995. godine, u koloni sproveo zarobljene Bošnjake muškarce u skladište Zemljoradničke zadruge Kravica, koje su zajedno sa drugim zarobljenim Bošnjacima muškarcima doveženim autobusom u skladište, a kojih je ukupno bilo više od jedne hiljade, zatvorili u skladište Zadruga i većinu ubili u ranim večernjim satima, tako što je optuženi Mitrović Petar sa Trifunović Milenkom i Radovanović Aleksandrom pucao iz automatske pušake u zarobljenike, a nakon što je ispalio hite, skupa sa Jakovljević Slobodanom i Medan Branislavom zauzeo položaj sa stražnje strane skladišta i čuvajući stražu spriječavao bjekstvo zarobljenih kroz prozore.

dakle, ubijanjem pripadnika skupine Bošnjaka pomogao da se ista djelimično istrijebi kao nacionalna, etnička i vjerska skupina,

čime je počinio krivično djelo- **Genocid iz člana 171. tačka a) Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 31. istog Zakona,**

pa ga sud, na osnovu odredbe člana 285. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, uz primjenu čl. 39, 42., 48. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine,

O S U D U J E

NA KAZNU DUGOTRAJNOG ZATVORA U TRAJANJU OD

28 (dvadeset osam) GODINA

Optuženom se u skladu sa odredbom člana 56. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine u izrečenu kaznu uračunava i vrijeme koje je proveo u pritvoru po rješenjima ovog suda počevši od 20.06.2005. godine, pa do upućivanja na izdržavanje kazne.

U ostalom dijelu prvostepena presuda ostaje neizmjenjena.

OBRAZLOŽENJE

TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj: X-KR-05/24 od 29.07.2008. godine, optuženi Mitrović Petar oglašen je krivim da je na način opisan u tački 1. izreke presude počinio krivično djelo Genocid iz člana 171. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), za koje krivično djelo ga je prvostepeno vijeće oglasilo krivim, i na temelju člana 285. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), uz primjenu čl. 39, 42, 48. KZ BiH, osudilo na jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 38 (trideset osam) godina.
2. Optuženom je u skladu sa članom 56. KZ BiH u izrečenu kaznu uračunato i vrijeme koje je proveo u pritvoru dok je na osnovu člana 188. stav 4. ZKP BiH oslobođen od dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.
3. U skladu sa članom 198. stav 2. ZKP BiH oštećeni S1 i S2, te članovi Udruženja Pokret majki enklave Srebrenice i Žepe su sa imovinskopравnim zahtjevom upućeni na parnicu.
4. Protiv navedene presude žalbu su izjavili branioci optuženog Mitrović Petra, advokati Todorović Todor i Tupajić-Škiljević Vesna, i to zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. ZKP BiH, povrede krivičnog zakona iz člana 298. ZKP BiH, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. ZKP BiH, te odluke o krivičnopravnoj sankciji iz člana 300. ZKP BiH, kao i zbog povrede Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP), sa prijedlogom da Apelaciono vijeće žalbu prihvati kao osnovanu, ukine prvostepenu presudu i odredi ponovno održavanje glavnog pretresa.
5. Tužilac Tužilaštva BiH nije uložio žalbu na prvostepenu presudu, ali je podnio odgovor na žalbu branilaca, sa prijedlogom da se ista odbije kao neosnovana i da se potvrdi prvostepena presuda.
6. Na sjednici vijeća održanoj dana 07.09.2009. godine, u smislu odredbe iz člana 304. ZKP BiH, odbrana je ukratko izložila žalbu, a tužilaštvo odgovor na istu, te su u cijelosti ostali kod pismeno iznesenih navoda i prijedloga.
7. Nakon što je preispitalo prvostepenu presudu u granicama žalbenih navoda, Apelaciono vijeće je donijelo odluku kao u izreci iz razloga koji slijede.

OPŠTA PITANJA

8. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalitelja da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav 1. tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

9. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe iz člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude.

10. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

11. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude, zbog čega je Apelaciono vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore, *prima facie*, odbilo kao neosnovane.

I BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA
IZ ČLANA 297. ZKP BiH

12. Apelaciono vijeće je prije svega razmotrilo osnovanost žalbenih navoda kojim se ukazuje na postojanje bitnih povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. ZKP BiH, te našlo da isti nisu osnovani.

13. Bitne povrede odredaba krivičnog postupka, kao žalbeni osnov, definisane su članom 297. ZKP BiH.

14. S obzirom na težinu i značaj počinjenih povreda postupka, ZKP BiH pravi razliku između onih povreda koje, ako se utvrdi da postoje, stvaraju neoborivu pretpostavku da su negativno uticale na valjanost izrečene presude (apsolutno bitne povrede) i povreda kod kojih se, u svakom konkretnom slučaju, ostavlja na ocjenu sudu da li je ustanovljena povreda postupka imala ili mogla imati negativan uticaj na valjanost presude (relativno bitne povrede).

15. Apsolutno bitne povrede ZKP BiH taksativno su nabrojane u tačkama od a) do k) stava 1. člana 297. ZKP BiH.

16. Ukoliko bi vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da, u skladu sa odredbom iz člana 315. stav 1. tačka a) ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu.

17. Za razliku od apsolutnih, relativno bitne povrede nisu taksativno pobrojane u zakonu već postoje *ako Sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude (član 297. stav 2. ZKP BiH).*

18. Branioци optuženog prvostepenu presudu pobijaju samo zbog navodnih bitnih povreda odredaba krivičnog postupka iz stava 1. člana 297. ZKP BiH, te je Apelaciono vijeće razmotrivši žalbene navode zaključilo sljedeće:

a) Bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz tačke b) stav 1. člana 297. ZKP BiH

19. Odbrana ukazuje na postojanje bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz tačke b) stav 1. člana 297. ZKP BiH, ističući da je na glavnom pretresu sudjelovao sudija koji se morao izuzeti na osnovu odredbe iz člana 29. tačka a) ZKP BiH, odnosno jer je, prema mišljenju odbrane, oštećen krivičnim djelom.

20. Uporište za ovakav prigovor odbrana nalazi u činjenici da je optuženi oglašen krivim za krivično djelo Genocid, izvršeno u namjeri da se djelimično istrijebi nacionalna, etnička i vjerska skupina Bošnjaka, te dalje zaključuje da predsjednik prvostepenog vijeća, sudija Vučinić Hilmo, pripada istoj nacionalnoj i etničkoj grupi Bošnjaka, te da je u toku rata živio i radio u enklavi Goražde, koja je bila pod sličnim neizvjesnim uvjetima kao što je to bio slučaj sa enklavom Srebrenica, te da je isti, iz navedenih razloga, oštećen predmetnim krivičnim djelom.

21. Međutim, iz spisa, a i Aneksa B tačka A. prvostepene presude proizilazi da je odbrana u toku prvostepenog postupka već tražila izuzeće predsjednika prvostepenog vijeća, sudije Vučinić Hilme, na osnovu odredbe iz člana 29. tačka f) ZKP BiH (zbog postojanja okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu nepristrasnost), navodeći u predmetnom zahtjevu iste činjenice i okolnosti na koje se poziva i u žalbi na presudu.

22. Članom 30. stav 2. ZKP BiH propisano je da se zahtjev za izuzeće može podnijeti do početka glavnog pretresa, a ako se za razlog za izuzeće iz člana 29. tačke a) do e) saznalo kasnije, zahtjev se podnosi odmah po saznanju.

23. Članom 32. stav 1. ZKP BiH propisano je da o zahtjevu za izuzeće odlučuje Opća sjednica Suda, dok je u stavu 3. istog člana propisano da protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće, žalba nije dozvoljena.

24. U skladu sa navedenim, o zahtjevu za izuzeće Opća sjednica Suda BiH odlučila je rješenjem broj SU-373/06 od 08.05.2006. godine na način da je odbacila, kao nedopušten, zahtjev branioca jednog od saoptuženih (zahtjev je podnesen prije donošenja rješenja o razdvajanju postupka) da se iz suđenja izuzmu sve sudije bošnjačke i srpske nacionalnosti, dok je zahtjev za izuzeće predsjednika prvostepenog vijeća, iz razloga što je isti u vrijeme rata boravio u enklavi Goražde koja je bila u sličnoj situaciji kao i Srebrenica, te što isti pripada bošnjačkom narodu prema kojem je predmetno djelo i izvršeno, odbijen, kao neosnovan.

25. U obrazloženju odluke Opće sjednice navedeno je da istaknute okolnosti ne dovode u pitanje nepristrasnost sudije Vučinića, te da se, pored njega, u prvostepenom vijeću nalazi još dvoje međunarodnih sudija koji učestvuju u donošenju svih bitnih odluka. Posebno je naglašeno i to da sve odluke donesene u toku postupka podliježu ispitivanju po žalbama pred Apelacionim odjeljenjem (tamo gdje zakon propisuje pravo žalbe), koje odjeljenje se sastoji od sudija svih nacionalnosti.

26. Članom 318. stav 1. ZKP BiH propisano je da protiv rješenja donesenog u prvom stepenu, stranke, branitelj i osobe čije su prava povrijeđena mogu podnijeti žalbu kad u ovom zakonu nije izričito određeno da žalba nije dopuštena.

27. Imajući u vidu da je članom 32. stav 3. ZKP BiH propisano da protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće žalba uopće nije dopuštena, to proizilazi da odbrana nema zakonskog osnova za ponovno isticanje ovog prigovora, jer je o istom već jednom, pravomoćno, odlučeno.

28. Žalba se pogrešno poziva na odredbu iz člana 297. stav 1. tačka b) ZKP BiH, kojom je propisano da bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji ukoliko je na glavnom pretresu sudjelovao sudija koji se morao izuzeti, jer se ova odredba odnosi na situaciju u kojoj su postojali razlozi za izuzeće sudije propisani u članu 29. tačke a) do f) ZKP BiH, ali o izuzeću u toku postupka uopće nije odlučivano (bilo da nije postojao zahtjev za izuzeće ili sudija to nije sam zatražio).

29. Stoga, imajući u vidu činjenicu da je o ovom pitanju već odlučivala Opća sjednica Suda BiH i da žalba na to rješenje nije dozvoljena, žalba optuženog po ovom osnovu se odbacuje kao nedopuštena.

b) Bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz tačke i) stav 1. člana 297. ZKP BiH, povreda prava na odbranu iz člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH, te povreda prava zagaranovanih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama

30. Žalbeni prigovori kojima se ukazuje na gore navedene bitne povrede odredaba zakona o krivičnom postupku, prema ocjeni ovog vijeća nisu osnovani.

31. Žalbom se u kontekstu ovih prigovora navodi da se odluka prvostepenog vijeća o krivici optuženog zasniva jedino i isključivo na nezakonitim dokazima - izjavama optuženih Mitrović Petra i Stevanović Miladina datim u istrazi, koje su djelimično potkrijepljene iskazima zaštićenog svjedoka S4. Za odbranu je nezakonit dokaz i Zapisnik o rekonstrukciji od 04.10.2005. godine.

32. U žalbi, branilac navodi da je prvostepeno vijeće suprotno odredbama ZKP BiH prihvatilo gore navedene dokaze, iako stav 2. člana 273. ZKP BiH taksativno navodi u kojem se slučaju može odstupiti od neposrednog izvođenja dokaza.

33. Žalbom se, također u sklopu istog žalbenog prigovora, ističe i to da je prvostepena presuda donesena nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZKP BiH kojim je izmjenjena odredba iz člana 78. ZKP BiH, u kojoj je decidno navedeno da se osumnjičeni, prilikom ispitivanja, mora upozoriti da je njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitani i korišteni na glavnom pretresu.

34. Uz navedeno se ističe i to da je odluka vijeća o prihvatljivosti navedenih dokaza donesena prije nego što je odbrani data mogućnost za izvođenje svojih dokaza, zbog čega se u žalbi zaključuje da vijeće nije na valjan način izvršilo ocjenu

mentalnog stanja optuženog u vrijeme davanja iskaza, niti okolnosti pod kojima su iskazi uzeti.

35. Dalje se navodi da je, iskaz koji je optuženi dao u Tužilaštvu BiH 21.06.2005. godine, koji je uvršten kao dokaz, po svojoj sadržini identičan iskazu koji je optuženi dao Centru javne bezbjednosti (CJB) Bijeljina dana 20.06.2005. godine, koji iskaz nije prihvaćen zbog nezakonitosti prilikom njegovog sačinjavanja. Prema stavu odbrane, sve nepravilnosti koje su postojale prilikom davanja iskaza osumnjičenog u CJB Bijeljina su rezultirale nizom nelogičnosti u njegovom iskazu datom u Tužilaštvu BiH, kada mu (u prisustvu tadašnjeg branioca) nisu predloženi osnovi sumnje za koje se tereti.

36. Cijeneći iznesene žalbene navode Apelaciono je vijeće prije svega ispitalo pravilnost odluke prvostepenog vijeća da u dokazni materijal prihvati zapisnik o izjavi optuženog Mitrović Petra koju je dao Tužilaštvu BiH 21.06.2005. godine, te zapisnik o izjavi Stevanović Miladina koju je dao Tužilaštvu BiH 24.06. i 01.07.2005. godine (izjave iz istrage), iako su se navedeni optuženi u toku pretresa branili šutnjom.

37. Odluka prvostepenog vijeća o prihvatanju navedenih izjava donesena je 18.04.2007. godine u formi posebnog rješenja, po prijedlogu tužilaštva da se dokazi navedeni u prijedlogu uvrste u sudski spis i pročitaju na glavnom pretresu (broj KT RZ 10/05 od 05.05.2006. godine), a nakon što je odbrani dato pravo da se o tom prijedlogu izjasni.

38. Pomenuto rješenje čini sastavni dio obrazloženja presude, a u istom su detaljno razrađena pitanja zakonitosti pribavljanja izjava, te mogućnosti korištenja istih na glavnom pretresu ukoliko se optuženi brani šutnjom.

39. Ispitujući pravilnost iznesenih zaključaka u kontekstu žalbenih prigovora, Apelaciono vijeće smatra da je prvostepeni sud pravilno utvrdio da su izjave osumnjičenih Mitrović Petra od 21.06.2005. godine, te Stevanović Miladina od 24.06. i 01.07.2005. godine pribavljene na zakonit način, odnosno da nisu učinjene bitne povrede odredaba krivičnog postupka na koje se žalba poziva.

40. Prvostepno je vijeće na veoma detaljan način analiziralo sve relevantne odredbe ZKP BiH koje su primjenjive na ovu procesnu situaciju, te dalo veoma iscrpnu argumentaciju iz koje je izvelo pravilne zaključke o njihovoj zakonitosti, a potom i dopuštenosti da budu uvedene u dokazni materijal. Apelaciono vijeće smatra da je analiza prvostepenog vijeća pravilna.

41. Naime, nije sporno da je optuženi Mitrović Petar u toku istrage dao dvije izjave – jednu CJB Bijeljina 20.06.2005. godine, a drugu Tužilaštvu BiH 21.06.2005. godine.

42. Isto tako, nije sporno da je izjava data u CJB Bijeljina uzeta protivno odredbama ZKP BiH, budući da je osumnjičeni bio ispitan u svojstvu svjedoka (uz upozorenja koja se po zakonu daju svjedocima u skladu sa članom 86. ZKP BiH), a ne osumnjičenog (za koje postoje posebne procesne garancije propisane članom 78. ZKP BiH).

43. Ovu izjavu prvostepeno vijeće nije prihvatilo kao zakonito pribavljen dokaz, koji zaključak i dato obrazloženje u potpunosti prihvata i ovo Vijeće.

44. Suprotno žalbenim navodima branilaca optuženog, izjava koju je optuženi Mitrović Petar dao 21.06.2005. godine u prostorijama Tužilaštva BiH, kako se to u prvostepenoj presudi pravilno zaključuje, data je u skladu sa odredbama ZKP BiH, te kao takva zadovoljava sve formalne uvjete zakonito pribavljenog dokaza.

45. Naime, žalbom se implicira da su se „sve nepravilnosti koje su postojale prilikom uzimanja izjave u CJB Bijeljina 20.06.2005. godine reflektovale na izjavu od 21.06.2005. godine datu u Tužilaštvu BiH, što je za rezultat imalo niz nelogičnosti u opisu samog događaja.“

46. Ovdje je prije svega neophodno napomenuti da se u žalbi ne navodi na koji su se to način nepravilnosti od 20.06.2005. godine reflektovale na događaj koji se dogodio dan poslije, a iz ovako nejasnog navoda nije moguće ni utvrditi na koje bi se „nelogičnosti u opisu događaja“ ta refleksija odnosila.

47. U svakom slučaju prvostepeno je vijeće u odluci o prihvatanju izjave od 21.06.2005. godine dalo veoma argumentovano obrazloženje upravo o ovom pitanju, koje žalba nije uspjela osnovano osporiti.

48. U pobijanoj je odluci prvostepeno vijeće uzelo u obzir činjenicu da optuženi prilikom davanja izjave u policiji (20.06.2005. godine) nije bio izložen nikakvim prijetnjama ili upotrebi sile, iz čega logično proizilazi da prilikom saslušanja u Tužilaštvu BiH, dan kasnije, nije imao nikakvu traumu ili strah od prethodnog dana.

49. Nadalje, druga je izjava uzeta sljedećega dana, od drugih osoba i na drugoj lokaciji, čime je prekinut i vremenski i prostorni kontinuitet između izjava, a prije drugog saslušanja osumnjičenom je dodijeljen branilac sa kojim se konsultovao. Optuženi je također upoznat sa svojim pravima i mogućnostima.

50. Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, Apelacino vijeće zaključuje da se izjava iz CJB Bijeljina, kao ni formalne nepravilnosti prilikom njenog uzimanja, ni na koji način nisu odrazile na pravilnost procedure i sadržaj izjave date u Tužilaštvu BiH 21.06.2005. godine, iz čega proizilazi da je i odluka prvostepenog vijeća da istu prihvati kao dokaz pravilna i u skladu sa zakonom.

51. Ni prigovor da optuženi nije bio upoznat o osnovima sumnje protiv njega, prema ocjeni ovog Vijeća, nije osnovan. Žalba ni u ovom kontekstu ne navodi apsolutno niti jedan dokaz, niti činjenicu, kojom bi potkrijepila svoju tvrdnju, za razliku od prvostepene presude koja o ovom pitanju, na strani 268, daje uvjerljivo i valjano obrazloženje zbog čega zaključuje da je optuženi bio obaviješten o osnovima sumnje protiv njega. Stoga Apelaciono vijeće nalazi da je optuženi (tada osumnjičeni) bio obaviješten o osnovima sumnje protiv njega.

52. Ovakav zaključak prvostepeno vijeće izvodi na osnovu iskaza Sarajlija Sabine, koja je bila prisutna tokom saslušanja i koja je potvrdila da je optuženi (tada osumnjičeni) bio dva puta upoznat sa osnovima sumnje protiv njega, odnosno jednom prije nego što mu je postavljen branilac i prije nego što se odrekao prava da se brani šutnjom, a drugi put po dolasku branioca, kada je tužilac u prisustvu osumnjičenog upoznao branioca sa optužbama i osnovima sumnje, također prije nego što je osumnjičeni konačno odlučio da li će se odreći prava da se brani šutnjom. Ovi su navodi dodatno potkrijepljeni izjavom koju je osumnjičeni dao na zapisnik, a koja glasi „Razumio sam za šta se teretim i ja ću iznijeti svoju odbranu tako što ću odgovarati na pitanja.“

53. Imajući u vidu ovako utvrđeno činjenično stanje, te činjenicu da odbrana izneseni žalbeni prigovor nije ničim obrazložila, Apelaciono vijeće u potpunosti prihvata obrazloženje i zaključak prvostepenog vijeća da je optuženi prije davanja izjave bio obaviješten o osnovima sumnje, a izneseni žalbeni prigovor odbija kao neosnovan.

54. Nadalje, ni prigovori da je prvostepeni sud prihvatanjem pomenute izjave povrijedio optuženikovo pravo na šutnju, pravo da ne doprinosi vlastitoj optužbi i da se ne inkriminiše, pozivajući se pri tome na navodno kršenje odredbe iz člana 78. i 273. stav 2. i 281. ZKP BiH, prema ocjeni Apelacionog vijeća nisu osnovani.

55. Naime, članom 78. ZKP BiH propisane su pouke koje moraju biti date prilikom ispitivanja osumnjičenog, a tiču se njegovih prava, odnosno obaveza.

56. U skladu sa stavom 2. pomenutog člana, osumnjičeni se, između ostaloga, mora poučiti da:

a) *nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja*

b) *da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist*

57. Član 281. stav 1. ZKP BiH propisuje da sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu. Dana 21.6.2005. godine kada je optuženi dao izjavu, član 273. stav 2. ZKP BiH je glasilo:

1) Iskazi dati u istrazi dopušteni su kao dokaz na glavnom pretresu i mogu biti korišteni prilikom unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje. U ovom slučaju, osobi se može dati mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz.

2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu se po odluci sudije, odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele, ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih uzroka.

58. Pogrešno se u žalbi odbrane navodi da je prvostepeno vijeće, kada je odlučilo da procita zapisnike o iskazima optuženih iz istrage, nepravilno primjenilo odredbu iz člana 273. stav 2. ZKP BiH. Razlog zbog kojeg se ovaj žalbeni navod cijeni pogrešnim je da je Vijeće navedene zapisnike prihvatilo po osnovu odredbe iz stava 1. navedenog člana, a ne stava 2. na koji se odbrana pogrešno poziva.

59. Naime, Apelaciono vijeće prihvata stav prvostepenog suda da iz odredbe člana 273. stav 1. ZKP BiH proizilazi da su iskazi dati u istrazi dopušteni kao dokaz na glavnom pretresu iako se optuženi u toku pretresa brani šutnjom, budući da je prisutan na glavnom pretresu i da mu je data mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz.

60. Ova mogućnost optuženog predstavlja njegovo pravo, kojim se on može (ali ne mora) poslužiti. U pravu je prvostepeni sud kada pravi razliku između prava optuženog na šutnju i njegovog prava da objašnjenje ili da pobije svoj prethodni iskaz, s tim što je neophodno naglasiti i to da činjenica da se optuženi u toku glavnog pretresa odlučio koristiti svojim pravom da se brani šutnjom, ne može onemogućiti tužioca da u dokaze uvrsti iskaz koji je osumnjičeni u fazi istrage zakonito, dobrovoljno i slobodno dao, odnosno ne može poništiti valjanost izjave koju je tužilac pribavio na sasvim zakonit način.

61. U žalbi se nadalje konstatuje da je prvostepena presuda donesena 29.07.2008. godine, odnosno nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama zakona o krivičnom postupku BiH, kojim je izmjenjena odredba iz člana 78. ZKP BiH. Član 72. stav 2. tačka (c) ZKP BiH sada eksplicitno određuje da se prilikom ispitivanja osumnjičeni mora upozoriti da je njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitani i korišteni na glavnom pretresu.

62. Nije sporno da je 17.06.2008. godine donesen Zakon o izmjenama i dopunama zakona o krivičnom postupku BiH (Službeni Glasnik 58/08) koji je stupio na snagu 29.07.2008. godine. Ovim zakonom izmjenjene su, između ostalih, odredbe iz članova 6, 78. stav 2. tačka c), te je dodan stav 3. u članu 273. ZKP BiH.

63. U članu 6. izmjenjenog ZKP BiH propisano je da se osumnjičeni, osim što pri prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega, mora biti upozoren *da njegov iskaz može biti korišten kao dokaz u daljnjem toku postupka.* (naglasak naknadno dodan)

64. Član 78. u tački c) stava 2. ZKP BiH nakon izmjena propisuje da se osumnjičeni prilikom ispitivanja mora poučiti da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist *i ako to učini u prisustvu branioca da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitani i korišten na glavnom pretresu.* (naglasak naknadno dodan)

65. Dodati stav 3. člana 273. ZKP BiH sada propisuje da:

"Ako se u toku glavnog pretresa optuženi koristi pravom da nije dužan iznijeti svoju odbranu ili odgovarati na postavljena pitanja, zapisnik o iskazu optuženog koji je dat u istrazi može se po odluci sudije ili predsjednika vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo ako je optuženi prilikom saslušanja u istrazi bio upozoren u skladu s članom 78. stav (2) tačka c) ovog zakona. "

66. Žalba odbrane sadrži gore navedenu konstataciju da je prvostepena presuda donesena nakon stupanja na snagu zakona o izmjenama i dopunama ZKP BiH (sa gore citiranim izmjenjenim odredbama), ne navodeći pri tome da je pomenuti zakon zapravo stupio na snagu istoga dana kada je prvostepeno vijeće objavilo presudu.

67. Iz navedenog proizilazi da nadležni tužilac, a potom ni prvostepeno vijeće, nisu mogli postupiti u skladu sa odredbama koje u vrijeme poduzimanja procesne radnje (ispitivanja osumnjičenog, odnosno prihvatanja dokaza) nisu ni postojale, odnosno, prema tada važećim odredbama ZKP BiH, tužilac nije bio dužan da upozori osumnjičenog da je njegov iskaz (ukoliko se odluči da ga da) dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitani i korišten na glavnom pretresu.

68. Konačno, Apelaciono vijeće zaključuje da je pravilno tumačenje prvostepenog vijeća da su data upozorenja bila zakonita i u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku koji je bio na snazi kada je Vijeće donijelo odluku o prihvatanju izjave optuženog. Kasnije izmjene člana 273. ZKP BiH kojima je dodan novi i precizniji tekst u ovom članu, potvrđuju takav stav prvostepenog vijeća.

69. Apelaciono je vijeće razmotrilo i odredbu iz člana 125. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku (Sl. Glasnik broj 58/08), koji propisuje da:

U predmetima u kojima je optužnica potvrđena do stupanja na snagu ovog zakona, postupak će se nastaviti po odredbama zakona o krivičnom postupku

Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07 i 15/08), osim ako su odredbe ovog zakona povoljnije za osumnjičenog, odnosno optuženog.

70. Gore navedena odredba uspostavlja princip koji je neuobičajen za procesne zakone, budući da je načelo zabrane retroaktivnosti karakteristično za materijalno krivično pravo. U prilog tome govori i odredba iz člana 4. KZ BiH koja u stavu 1. uspostavlja jedan od generalnih principa krivičnog zakona prema kojem se na učinioca krivičnog djela primjenjuje onaj zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela – *načelo zabrane povratnog djelovanja krivičnog zakona – zabrana retroaktivnosti.*

71. Na ovaj se način stiti načelo legaliteta ali i pravne sigurnosti, na način da niko ne može biti sankcionisan i prije nego je uopće znao da je takvo postupanje zabranjeno ili protuzakonito. Ovaj je princip istovremeno i princip međunarodnog prava koji je predviđen u najznačajnijim međunarodnim dokumentima, kao što su, primjera radi, čl. 7. EKLJP i čl. 15. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (MPGPP).

72. U odredbi člana 4. st. 2. KZ BiH predviđena je izuzetna mogućnost retroaktivne primjene novog blažeg krivičnog zakona (izuzetna dozvola retroaktivnosti kada je novi zakon blaži - retroaktivnost *in mitius*). Pitanje blažeg zakona (*lex mitior*) javlja se u onim situacijama kada je krivično djelo izvršeno za vrijeme važenja jednog zakona, a do donošenja pravosnažne presude zakon je izmijenjen jednom ili više puta. Radi se o (obaveznoj) retroaktivnoj primjeni novog zakona ukoliko se utvrdi da je on povoljniji za učinioca datog krivičnog djela.

73. Postojanje ovog instituta u materijalnom krivičnom pravu sasvim je prirodno i logično, posebno imajući u vidu da sud kada odlučuje o primjeni blažeg zakona na određeni skup činjenica pred sobom ima oba (ili više) zakona, te tek tada procjenjuje koji će zakon u skladu sa navedenim principom primjeniti. Kod procesnih zakona, ovakva situacija nije moguća, budući da sud koji vodi postupak primjenjuje procesni zakon koji je na snazi u momentu poduzimanja radnje, te u tom trenu uopšte ne može pretpostaviti hoće li uopšte i na koji način u budućnosti doći do izmjene neke od odredaba procesnog zakona.

74. U prilog ovakvom stavu govori i komentar ZKP BiH (Vijeće Evrope/Evropska komisija (2005), Komentar Krivičnih/kaznenih zakona u BiH, Sarajevo, strana 65) koji glasi:

"Za razliku od materijalnog, ovo pitanje u procesnom krivičnom pravu se rješava prema odredbama zakona koji je na snazi u času preduzimanja radnje (pravilo tempus regit actum), što znači da nije od značaja što je neko krivično djelo izvršeno prije stupanja na snagu zakona o krivičnom postupku, već se pretpostavke za preduzimanje i valjanost neke procesne radnje određuju

*prema zakonu koji je važio u vrijeme njezina preduzimanja. Problem je, međutim, u odnosu na one krivične postupke koji su u toku u momentu stupanja na snagu novog zakona, jer bi neograničena primjena novog zakona mogla onemogućiti usklađivanje rezultata procesnih radnji koje su preduzete po starom s onima koje se preduzimaju po novom. U takvim slučajevima stari propisi bi se primjenjivali u konkretnim predmetima sve do zaključenja stadijuma ili dijelova započetih po starom zakonu, a novi na one dijelove koji slijede nakon stupanja na snagu novog zakona. Radi se o kompromisu radi zaštite stranaka u krivičnom postupku u kom pogledu postoje dva pravila: jedno, prema kojem se **stare procesne radnje ne moraju ponavljati, jer su njihovi rezultati valjani i po novom zakonu**, i drugo, da se rokovi u toku, na dan stupanja na snagu novog zakona moraju računati prema propisima koji su povoljniji za stranku.*

75. Slijedom navedenog proizilazi da se blaži, odnosno strožiji karakter procesnog zakona ima cijeniti u pogledu primjene odredaba koje se odnose na zakonske rokove propisane za obavljanje određene procesne radnje, odnosno da se blažim ima smatrati onaj zakon koji osumnjičenom, odnosno optuženom, ostavlja duži rok za poduzimanje predmetne procesne radnje.

76. Ovakvo je tumačenje ujedno i jedino logično, s obzirom da ne dovodi u pitanje zakonitost radnji koje su, u vrijeme kada su poduzete, bile u potpunosti u skladu sa zakonom.

77. Još jedan neutemeljen prigovor branioca optuženog je da je prvostepeno vijeće propustilo da na pravilan način primjeni kriterije o prihvatljivosti izjave optuženog Mitrović Petra budući da je odluku o prihvatanju donijelo prije nego je odbrani data mogućnost da izvede svoje dokaze, zbog čega, prema navodima žalbe, Vijeće nije na valjan način izvršilo ocjenu mentalnog stanja optuženog u vrijeme davanja iskaza.

78. Redoslijed izvođenja dokaza na glavnom pretresu propisan je odredbom člana 261. ZKP BiH, iz koje proizilazi da se dokazi, u pravilu, izvode na način da se prvo prezentiraju dokazi optužbe, a potom dokazi odbrane, da bi se nakon toga optužbi dala mogućnost replike (dokazi optužbe kojima se pobijaju navodi odbrane), a odbrani duplike (dokazi odbrane kao odgovor na pobijanje). Nakon toga izvode se eventualno dokazi čije je izvođenje naredio sud.

79. Navedena zakonska odredba u principu odražava akuzatorni karakter krivičnog postupka i primjenu principa pretpostavke nevinosti iz kojeg proizilazi da je tužilac kroz predočene dokaze dužan dokazati krivicu optuženog, dok optuženi, s druge strane, ima pravo da izvodi svoje dokaze, ali nema nikakvu obavezu da izvodi dokaze ili da se izjasni o dokazima tužilaštva. Slijedom navedenog, nejasan je žalbeni prigovor kojim se osporava redoslijed izvođenja dokaza, budući da je nakon

prezentiranja dokaza tužilaštva, odbrana imala mogućnost da ospori dokaznu snagu izjave osumnjičenog, ali to nije uspjela osnovano učiniti.

80. Iz obrazloženja presude prvostepenog vijeća, proizilazi da je prvostepeno vijeće prilikom odlučivanja o prihvatljivosti izjave optuženog od 21.06.2005. godine cijenilo i mentalno stanje osumnjičenog, odnosno njegovu sposobnost da shvati značaj ispitivanja u istrazi, a u tom kontekstu je cijenilo i iskaze svjedoka Sarajlija Sabine i Bagarić Božić, koji su bili prisutni u prostorijama Tužilaštva BiH prilikom ispitivanja optuženog, te nalaz i mišljenje vještaka neuropsihijatra.

81. Vijeće je na osnovu gore navedenih dokaza, te zapisnika koji je sačinjen prilikom ispitivanja osumnjičenog, pravilno zaključilo da je osumnjičeni u vrijeme davanja iskaza bio priseban, dovoljno odmoren i sposoban da odgovara na pitanja. Ovi zaključci su izvedeni iz ponašanja optuženog u prostorijama Tužilaštva, i iz iskaza gore navedenih svjedoka, koji su izjavili da je optuženi nakon upita na zapisnik o svome psihofizičkom stanju odgovorio da se „osjeća dobro i da je spreman iznijeti svoju odbranu“ (strana 3. zapisnika), a dodatno je potkrijepljeno i činjenicom da je ispitivanju optuženog prisustvovala i njegova braniteljica koja je mogla intervenisati da je smatrala da je njen branjenik nesposoban za davanje izjave, a to nije učinila.

82. Apelaciono vijeće također nalazi da je prvostepeno vijeće logično utvrdilo da izvještaj neuropsihijatra dr Kučukalić Abdulaha snažno potkrepljuje sve gore navedeno. Dr Kučukalić Abdulah je sačinio nalaz i mišljenje u pogledu uračunljivosti optuženog Mitrovića, te utvrdio „postojanje svjesne simulacije te da nastoji sebe prikazati kao bolesnu osobu sa karakteristikama pseudodemencije, koja nije u stanju da prihvati i razumije stvarnu situaciju“, ali je zaključio da je Mitrović u stanju da shvati značaj djela, te da se smatra psihički zdravim.

83. Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće pravilno utvrdilo da ovakvo ponašanje optuženog, odnosno njegova simulacija pseudodemencije, predstavlja neuspjeh pokušaj da se ospori prihvatljivost izjave date u Tužilaštvu 21.06.2005. godine, te je stoga prvostepeno vijeće pravilno zaključilo da je optuženi bio sposoban da shvati značaj i posljedice izjave koju je dao.

84. Iz navedenog proizilazi da je prilikom uzimanja izjave od 21.6.2005. godine, a potom i njenog prihvatanja u dokaze u potpunosti postupljeno u skladu sa odredbama ZKP BiH, odnosno da, suprotno žalbenim navodima, nije počinjena niti jedna bitna povreda odredaba ZKP BiH na koju se žalba poziva.

85. Apelaciono vijeće neosnovanim nalazi i žalbeni prigovor da je razdvajanjem postupka u odnosu na njega prvostepeno vijeće počinilo bitnu povredu odredaba krivičnog postupka. Odbrana tvrdi da je razdvajanjem postupka sud optuženom Mitroviću nametnuo obavezu svjedočenja u predmetu protiv ostalih optuženih.

86. Prema navodima žalbe, ovakvim je rješenjem optuženom nametnuta još jedna obaveza-obaveza svjedočenja, te je prinuđen da ponovi svoj iskaz iz istrage, odnosno da sam sebe inkriminiše, što je u suprotnosti sa odredbama ZKP-a i EKLJP.

87. Prilikom odlučivanja o ovom pitanju Apelaciono je vijeće razmotrilo dvije stvari – zakonitost i opravdanost odluke prvostepenog vijeća da razdvoji postupke, i procesnu situaciju u kojoj se zbog toga našao optuženi Mitrović, odnosno njegovu obavezu da svjedoči u predmetima protiv optuženog Stevanovića i Stupara i drugih.

88. Naime, nije sporno da je sud rješenjem od 21.05.2008. godine odlučio da krivični predmet protiv optuženih Stupar Miloša, Mitrović Petra, Trifunović Milenka, Stevanović Miladina, Džinić Branu, Radovanović Aleksandra, Jakovljević Slobodana, Maksimović Velibora, Živanović Dragišu, Medan Branislava i Matić Milovana razdvoji, na način da napravi zasebne predmete protiv optuženog Mitrović Petra (I), Stevanović Miladina (II), nakon čega je ostao treći predmet protiv Stupar Miloša i ostalih (III).

89. Istim rješenjem optuženi Mitrović i Stevanović su obavezani da svjedoče u međusobnim predmetima i u trećem predmetu (Stupar i drugi), te im je od strane sudjećeg vijeća garantovano da bilo šta što eventualno kažu u svojstvu svjedoka neće biti upotrijebljeno protiv njih u njihovim predmetima.

90. Razloge za razdvajanje postupaka prvostepeni je sud našao u činjenici da je prihvatio, i na glavnom pretresu pročitao, izjave Mitrovića i Stevanovića date Tužilaštvu BiH u istrazi, koje izjave direktno ili indirektno terete ostale optužene.

91. Polazeći od jednog od osnovnih prava optuženog u toku postupka – prava da postavlja pitanja svjedocima (član 259. stav 1. ZKP BiH) i prava na unakrsno ispitivanje (član 262. ZKP BiH) optuženima je sud morao omogućiti da unakrsno ispitaju lica čije ih izjave direktno ili indirektno terete.

92. Kako se optuženi ne može obavezati da daje bilo kakav iskaz u toku postupka, jer ima pravo da se brani šutnjom, tako se ni optuženi Mitrović nije mogao obavezati da bude podvrgnut davanju iskaza na glavnom pretresu u predmetu protiv njega.

93. U ovakvoj procesnoj situaciji, prvostepeno je vijeće pravilno postupilo kada je razdvojilo postupke budući da je zakonsko pravo i interes ostalih optuženih da unakrsno ispitaju osobu koja ih direktno ili indirektno tereti. To je pravo izuzetno važno, te kao takvo predstavlja validan razlog za razdvajanje postupaka.

94. Drugo pitanje koje se ovdje nameće je pitanje procesne situacije u kojoj se optuženi Mitrović našao nakon razdvajanja postupaka.

95. Branilac to u žalbi naziva "nametnutom obavezom svjedočenja" i samoinkriminacije, međutim Apelaciono vijeće nalazi da ovakvi navodi nisu osnovani.

96. Naime, činjenica jeste da razdvajanjem postupaka, optuženi Stevanović i Mitrović više nisu optuženi u međusobnim predmetima niti u predmetu protiv optuženog Stupara, već lica koja su dala izjave o krivičnom djelu i njegovom učinitelju.

97. Odredbom iz člana 81. stav 1. ZKP BiH propisano je da se svjedoci saslušavaju kada postoji vjerovatnoća da će svojim iskazom moći dati obavijesti o krivičnom djelu, učinitelju i drugim važnim okolnostima (stav 1. navedenog člana).

98. U skladu sa odredbom iz člana 81. stav 4. i 5. ZKP BiH svjedok se upozorava o posljedicama neodazivanja pozivu (mogućnost izricanja novčane kazne ili prinudno dovođenje), što znači da davanje iskaza u svojstvu svjedoka nije pravo već zakonska obaveza čije nepoštivanje za sobom povlači zakonom propisanu sankciju.

99. Slijedom navedenog, obaveza svjedočenja, je obaveza koja proizilazi iz zakona.

100. Imajući u vidu sadržaj izjave koju je optuženi dao u istrazi i činjenicu da bi tokom unakrsnog ispitivanja na glavnom pretresu u drugom predmetu, isti mogao reći nešto čime bi sebe inkriminirao, prvostepeno je vijeće istovremeno sa razdvajanjem postupka i utvrđivanjem obaveze njegovog svjedočenja u drugim predmetima odredilo da saznanja iz svjedočenja optuženog Mitrovića u drugim predmetima neće biti korištena u postupku protiv njega.

101. Naime, pravilno se u prvostepenoj presudi navodi da zaštita od samoinkriminacije podrazumijeva postojanje stvarne opasnosti da bi se svjedočenje moglo iskoristiti protiv svjedoka u krivičnom postupku u kojem je on optužen.

102. U tom smislu, ZKP BiH, kada propisuje pravo svjedoka da ne odgovara na pojedina pitanja (član 84. ZKP BiH), jasno kaže da svjedok ima pravo da ne odgovara na pojedina pitanja ako bi ga istinit odgovor izložio krivičnom gonjenju (član 84. stav 1. ZKP BiH).

103. U stavu 2. istog člana propisano je da će svjedok koji koristi pravo da ne odgovara na takva pitanja, ipak odgovoriti ukoliko mu se da imunitet.

104. Imajući u vidu gore navedene zakonske odredbe, pravilno je prvostepeno vijeće zaključilo da svrha davanja imuniteta jeste da zaštiti pojedinca koji je prinuđen da odgovara na određena pitanja, te da zbog toga ne snosi štetne posljedice.

105. S obzirom da je postupak protiv optuženog Mitrovića već bio pokrenut, tužilac više ne može dati imunitet od gonjenja, a činom razdvajanja postupaka, isto Vijeće je postupalo u sva tri postupka.

106. Istina, prvostepeno vijeće je dalo garanciju da sadržaj iskaza optuženog Mitrovića, datog u svojstvu svjedoka, neće upotrijebiti u postupku protiv njega samoga, kako bi otklonilo posljedice mogućnosti samoinkriminacije. Međutim, ovakvu garanciju optuženom Mitroviću daje zakon, jer njegov iskaz dat u drugom krivičnom predmetu i ne bi mogao biti korišten kao dokaz na glavnom pretresu u predmetu koji se vodi protiv njega, a presuda se može zasnovati samo na dokazima koji su izvedeni na glavnom pretresu, i neovisno od toga da li sud, zbog nekih drugih okolnosti, ima dodatnih saznanja.

107. Iz gore navedenih razloga, Apelaciono vijeće smatra da je prvostepeni sud dao konkretne, jasne i zakonite razloge na kojima je zasnovao svoju odluku o razdvajanju postupka, i pozivanju optuženih Mitrović Petra i Stevanović Miladina da svjedoče u uzajamnim predmetima i u predmetu protiv Stupar Miloša i drugih, te da na taj način nije učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka na koju se odbrana u žalbi neosnovano poziva.

108. Neutemeljen je i žalbeni navod da je, zbog uskraćivanja prava na žalbu na rješenje o prihvatanju, kao dokazanih, činjenica utvrđenih u postupcima pred MKSJ, narušen princip pravičnosti, te da se, shodno tome, presuda temelji na nezakonitim dokazima.

109. Pravni osnov za ovakav zaključak odbrana nalazi u odredbama Zakona o ustupanju predmeta od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju Tužilaštvu Bosne i Hercegovine i korištenju dokaza pribavljenih od Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u postupcima pred sudovima u Bosni i Hercegovini (Zakon o ustupanju), posebno člana 1. stav 2, te člana 318. stav 1. ZKP BiH.

110. Apelaciono vijeće, prije svega, primjećuje da je navedeni prigovor da „neke od prihvaćenih činjenica predstavljaju elemente krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim“, sasvim paušalno iznesen, budući da branilac uopšte ne navodi o kojim se to konkretno činjenicama radi, već ih samo označava kao „neke“.

111. Osim toga, u žalbi se ni na koji način ne pobija sadržaj prihvaćenih činjenica, niti se ukazuje na dokaze koji bi ukazivali na eventualno drugačije činjenično stanje, već se osporava samo princip po kojem na rješenje o utvrđenim činjenicama nije postojalo pravo žalbe.

112. Cijeneći ovaj žalbeni prigovor Apelaciono vijeće je utvrdilo sljedeće:

113. Član 4. Zakona o ustupanju propisuje da, nakon saslušanja stranaka, sud može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati, kao dokazane, činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om (prihvaćene činjenice), ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ-om ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.

114. Članom 1. stav 1. Zakona o ustupanju propisano je da se odredbama tog zakona propisuje postupak ustupanja predmeta koje MKSJ ustupa Tužilaštvu BiH, kao i korištenje dokaza koje je MKSJ pribavio, u postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini, dok je u stavu 2. istog člana određeno da se, ukoliko odredbama ovog zakona nisu posebno uređena pitanja iz stava 1. ovog člana, primjenjuju ostale odredbe iz Zakona o krivičnom postupku BiH.

115. Članom 318. ZKP BiH propisano je da protiv rješenja suda donesenog u prvom stepenu, stranke, branitelj i osobe čija su prava povrijeđena mogu podnijeti žalbu uvijek kad u ovom zakonu nije izričito određeno da žalba nije dopuštena, a stav 2. istog člana propisuje da se rješenja koja se donose radi pripremanja glavnog pretresa i presude mogu pobijati samo u žalbi na presudu.

116. Zakon o ustupanju ne propisuje niti zabranjuje pravo posebne žalbe na odluku suda o prihvatanju utvrđenih činjenica u skladu sa članom 4. istog zakona, međutim, isto tako ne propisuje ni posebnu formu u kojoj bi ta odluka morala biti donesena, kao ni kriterije koji trebaju biti uzeti u obzir prilikom odlučivanja.

117. Imajući u vidu da odredbe Zakona o ustupanju za pitanja koja nisu regulisana tim zakonom upućuju na primjenu odredaba ZKP BiH, Apelaciono vijeće, prije svega smatra ispravnim da se o utvrđenim činjenicama odlučuje u formi rješenja, budući da se odluka o ovom pitanju donosi nakon što strane prezentuju svoju argumentaciju u vidu prijedloga, odnosno odgovora na isti. Rješenje mora sadržavati obrazloženje iz kojeg bi bilo vidljivo ispunjavaju li predložene činjenice određene kriterije prihvatljivosti koje je prvostepeno vijeće preuzelo iz prakse MKSJ. Ovo Vijeće podržava takvu praksu, smatrajući je ispravnom i zakonitom.

118. Ono što ostaje sporno je da li ovakva vrsta rješenja o utvrđenim činjenicama predstavlja meritorno rješenje, na koje bi bila dozvoljena posebna žalba, ili pak procesno koje se može pobijati tek u žalbi na presudu.

119. Žalbenim navodima se implicira da neke od prihvaćenih utvrđenih činjenica predstavljaju istovremeno i elemente krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim i na osnovu toga zaključuje da je odluka o utvrđenim činjenicama meritorna odluka.

120. Apelaciono vijeće, međutim, smatra da su odluke o utvrđenim činjenicama procesna rješenja na koje nije dozvoljena posebna žalba, već se isto može pobijati u žalbi na presudu.

121. Iz prvostepene presude, a i posebnog rješenja koje je doneseno u ovom predmetu (Rješenje od 03.10.2006. godine) sasvim jasno proizilazi da su prihvaćene samo one činjenice koje su jasne, konkretne i prepoznatljive, ne predstavljaju zaključke, mišljenje ili usmeno svjedočenje, te najvažnije, ne predstavljaju karakterizaciju koja je pravne prirode. Osim ovih, prihvaćene činjenice ispunjavaju i ostale kriterije - sadrže esencijalne pronalaskе MKSJ-a i nisu značajno mijenjane, ne potvrđuju ni direktno ni indirektno krivičnu odgovornost optuženog, potvrđene su ili utvrđene u postupku po žalbi ili nisu pobijane u žalbi, a dalja žalba više nije moguća, ne proizilaze iz sporazuma o priznanju krivnje ili dobrovoljnog priznanja, te proizilaze iz predmeta u kojem je optuženi imao pravnog zastupnika i mogućnost da se brani.

122. Imajući u vidu navedeno, i Apelaciono vijeće smatra da je prvostepeno vijeće pravilno zaključilo da utvrđene činjenice koje su pomenutim rješenjem prihvaćene u cijelosti ispunjavaju kriterije da budu prihvaćene, te ni na koji način ne narušavaju pravo optuženog na pravično sudjenje i njegovu pretpostavku nevinosti. Ovo posebno iz razloga što su iste u toku postupka tretirane kao jedan od dokaza u postupku koje je odbrana imala priliku pobiti i osporiti kontraargumentima, odnosno svojim dokazima.

123. Nadalje, istim rješenjem odbijen je prijedlog Tužilaštva od 04.05.2006. godine za prihvatanjem činjenica iz presuda IT-02-60/1-A od 08.03.2006. godine i IT-02-60/1-S od 02.12.2003. godine, te IT-02-60/2-S od 10.12.2003. godine, budući da je prvostepeno vijeće zaključilo da neke od predloženih činjenica predstavljaju pravne zaključke ili direktno ili indirektno inkriminiraju optužene, iz čega proizilazi da je prvostepeni sud napravio jasnu i ispravnu distinkciju između utvrđenih činjenica koje mogu biti prihvaćene i onih čijim bi se prihvatanjem dovelo u pitanje pravo optuženog na pravično suđenje.

124. Suština odluke o prihvatanju utvrđenih činjenica je da se doprinese efikasnosti postupka i ispoštuje pravo optuženog na suđenje u razumnom roku, te uspostavi balans između prava optuženog na pravično suđenje i svođenja pojavljivanja istih svjedoka koji bi svjedočili na iste okolnosti u nekoliko predmeta na najmanju potrebnu mjeru. Odluka o prihvatanju činjenica je stoga procesna odluka o uvođenju dokaza u postupak, naravno ukoliko ti dokazi (u ovom slučaju činjenice) ispunjavaju kriterije prihvatljivosti.

125. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće zaključuje da odluka o prihvatanju činjenica, u suštini, predstavlja odluku o prihvatanju dokaza u dokazni materijal. U obrazloženju presude prvostepenog vijeća pravilno se navodi isto obrazloženje i napominje se da utvrđene činjenice predstavljaju jednu posebnu radnju dokazivanja. Ukoliko ih prihvati, prvostepeno vijeće će utvrđene činjenice tretirati kao jedan od dokaza izvedenih na glavnom pretresu.

126. Imajući u vidu navedeno, primjereno je da se dokazi u spis u toku postupka prihvataju procesnim rješenjima, a da se ocjena tih dokaza u smislu njihove sadržine i dokazne snage vrši po okončanju glavnog pretresa, kada prvostepeno vijeće ima pregled svih izvedenih dokaza, te može u smislu odredbe iz člana 15. i 281. stav 1. i 2. ZKP BiH, izvršiti slobodnu ocjenu svakog dokaza pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima.

127. Ukoliko bi sud prihvatio stav odbrane da postoji pravo na posebnu žalbu na rješenje o prihvatanju činjenica u toku glavnog pretresa, isti bi se princip morao primjeniti u odnosu na prihvatanje u dokazni materijal i svakog drugog dokaza što bi podrazumijevalo zastajanje sa postupkom do pravomoćnosti svake takve odluke.

128. Osim što to Zakon o krivičnom postupku BiH ne propisuje, ovakvo bi postupanje i s aspekta procesne efikasnosti, ali i prava optuženog na suđenje u razumnom roku, bilo apsolutno neprihvatljivo.

129. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće zaključuje da je izneseni prigovor neosnovan, te je kao takav, i odbijen.

c) Bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz tačke k) stav 1. člana 297. ZKP BiH

130. Konačno, odbrana prvostepenu presudu pobija i zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, propisane u članu 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, cijeneći da je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi i razlozima presude, te da presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama.

131. Pored toga, odbrana ukazuje i na to da je u pobijanoj presudi izostala brižna ocjena svih dokaza pojedinačno i u međusobnoj vezi sa ostalim dokazima, te da je vijeće propustilo da obrazloži pitanje dokazanosti „određenih“ činjenica, te da je na taj način učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka koja je rezultirala činjenicom da je protiv optuženog očigledno vođen nepravilan postupak.

132. Ispitujući osnovanost iznesenog prigovora, Apelaciono vijeće nalazi da su žalbeni prigovori upućeni u ovom pravcu, navedeni samo paušalno, bez ikakve konkretizacije, odnosno obrazloženja u čemu se to ogleda navodna nerazumljivost izreke presude i u kojim odlučnim činjenicama je presuda navodno protivrječna sama sebi i iznesenim razlozima.

133. Članom 295. stav 1. ZKP BiH jasno je propisano da žalba, između ostalog, mora sadržavati osnov za pobijanje presude i obrazloženje, što znači da u žalbi nije dovoljno samo navesti zakonsku formulaciju žalbenog razloga iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, kako je to u konkretnom slučaju i učinjeno, već se žalbeni prigovor mora potkrijepiti konkretnim i jasnim činjenicama i primjerima iz prvostepene presude za koje se tvrdi da su manjkavi.

134. Kako predmetna žalba ne sadrži konkretne primjere navodnih povreda, a prigovor u pogledu načina na koji je prvostepeno vijeće cijenio dokaze žalilac obrazlaže samo općenitom konstatacijom da je prvostepeno vijeće propustilo da obrazloži pitanje dokazanosti „određenih činjenica“. Apelaciono vijeće nije ni moglo ispitati osnovanost iznesenog prigovora.

135. Dakle, kako žalilac nije precizirao, niti obrazložio bitnu povredu odredaba postupka na koju se poziva, njegov prigovor po ovom pitanju se odbija kao neosnovan.

II POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE IZ ČLANA 299. ZKP BIH

136. Standard koji Apelaciono vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste osnovanost. Apelaciono vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje prvostepenog vijeća samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje o činjeničnim pitanjima ne bi mogao utvrditi osporavano činjenično stanje.

137. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak prvostepenog vijeća takav zaključak do kojeg jedan objektivan sud koji presuđuje o činjeničnim pitanjima ne bi mogao doći, Apelaciono vijeće se neće olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdilo prvostepeno vijeće. Apelaciono vijeće smatra da je prvenstveno zadatak prvostepenog vijeća da sasluša, provjeri i ocijeni dokaze izvedene na glavnom pretresu i da se činjeničnom stanju koje je utvrdilo prvostepeno vijeće mora iskazati određeno uvažavanje.

138. Apelaciono vijeće će ukinuti presudu prvostepenog vijeća samo ako je činjenična greška uzrokovala nepravilnu presudu. Nepravilna presuda se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen usprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

139. Da bi dokazao da je donesena nepravilna presuda, žalilac mora pokazati da navodno pogrešno i nepotpuno činjenično stanje koje je utvrdilo prvostepeno vijeće opravdano dovodi u sumnju krivicu optuženog. Da bi tužilac dokazao da je donesena nepravilna presuda, on mora pokazati da je, nakon što se u obzir uzmu greške koje je prvostepeno vijeće učinilo prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja, eliminisana svaka osnovana sumnja u pogledu krivice optuženog.

140. Stoga, samo u slučaju kada Apelaciono vijeće zaključi, prvo, da nijedan objektivan sud koji presuđuje o činjeničnim pitanjima ne bi mogao doći do osporavanih činjeničnih utvrđenja i drugo, da je činjenična greška uzrokovala nepravilnu presudu, Apelaciono vijeće će uvažiti žalbu podnesenu u skladu sa članom 299. stav 1. ZKP BiH, u kojoj se tvrdi da je činjenično stanje pogrešno i nepotpuno utvrđeno.

141. Žalbeni prigovori odbrane koji se odnose na navodno pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje mogu se sumirati na sljedeći način:

142. Odbrana smatra da je prvostepeni sud pogrešno utvrdio činjenice koje se odnose na duševno zdravlje i uračunljivost optuženog, ističući da je optuženi osoba sa lakom duševnom zaostalosti i niskim stepenom inteligencije.

143. U prilog ovoj konstataciji odbrana navodi da je optuženi imao poteškoća još u ranoj mladosti, da je redovno završio samo četiri razreda osnovne škole, da nije završio srednju školu, te da je dva puta proglašen ograničeno vojno sposobnim. Dokazujući ove navode, odbrana se poziva na nalaz i mišljenje vještaka neuropsihijatra prof. dr sci Kovačević Ratka, te psihologa Čeranić Spasenije iz kojih proizilazi da više intelektualne operacije kao što su predviđanje, planiranje i zaključivanje, kod optuženog uopšte nisu diferencirane. Prema mišljenju odbrane, nalaz i mišljenje vještaka tužilaštva prof. dr Kučukalić Abdulaha, neuropsihijatra i Fadilpašić Senadina, psihologa, na iste okolnosti nisu pouzdani, jer isti nisu imali na raspolaganju svu relevantnu medicinsku dokumentaciju o duševnom zdravlju optuženog. Konačno, odbrana smatra da uslijed pomenute zaostalosti, kod optuženog nisu postojali ni objektivni ni subjektivni elementi za bilo koji oblik učesća u izvršenju krivičnog djela Genocid.

144. U žalbi se dalje navodi da prvostepeno vijeće svoj zaključak o znanju optuženog o postojanju genocidnog plana zasniva isključivo na iskazu svjedoka S4, a da pri tome nije cijenilo razlike u izjavi ovog svjedoka od 22.05.2008. godine, po pitanju zadataka i saznanja o planiranom ubistvu prije i poslije pauze koja je napravljena prilikom svjedočenja. Dalje se ističe da i iz izvještaja Butler Richarda proizilazi da obični policajci nisu imali saznanja o planovima viših komandi. Teza je odbrane da ubistva u hangaru nisu bila planirana, već da su čuvari ista počinili radi zaštite svog tjelesnog integriteta koji je bio doveden u pitanje od strane zatvorenika koji su nasrnuli na njih. Odbrana ne spori da su ubijanja koja su počinjena nakon što je napad prestao bila protivpravna, ali ističe da dokazi pokazuju da je u njima učestvovalo mnogo osoba, i da su ista trajala cijelu noć, smatrajući da je sud pogrešno utvrdio činjenično stanje kao u izreci. U žalbi se navodi i to da je operacija "Krivaja 95" bila iznuđena zločinima koje su počinili muslimani u pozadini snaga VRS, te da niko nije mogao predvidjeti njen konačan ishod. Odbrana dalje ističe da je svjedok S4 rekao da optuženi nije pucao kritične prilike, da je kredibilitet ovog svjedoka upitan iz razloga što je isti zaključio sporazum sa tužilaštvom, da ne postoje dokazi da se na zarobljenike pucalo sa stražnje strane skladišta, te da optuženi nije poduzeo niti jednu radnju koja ima obilježja ubistva, a pogotovo ne genocida. U žalbi se navodi i to da je sud pogrešno zaključio da je u skladištu ubijeno 1000 ljudi, te ističe da je ostalo nerazjašnjeno da li su ubijeni bili civili ili ratni zarobljenici.

145. Ispitujući prvostepenu presudu u okviru iznesenih žalbenih navoda, Apelaciono vijeće je našlo da isti nisu osnovani, te ih je kao takve i odbilo iz razloga koji slijede:

146. Suprotno argumentima žalioca, prvostepena je presuda dala određene i potpune razloge kojima se rukovodila prilikom razmatranja pitanja duševnog stanja optuženog, te je u tom smislu suprotstavila protivrječne dokaze - nalaze i mišljenja vještaka tužilaštva i odbrane, dovela ih u vezu sa ostalim izvedenim dokazima, zaključujući konačno da je "utvrđeno izvan sumnje da u vrijeme kada je bio

saučinilac genocida u skladištu u Kravici. Mitrović nije bio bitno smanjeno uračunljiv”. Ovakav zaključak prvostepenog suda o uračunljivosti optuženog i prema mišljenju ovog vijeća jasno proizilazi iz svih izvedenih dokaza. Kako se i u pobijanoj presudi pravilno analizira, ključna razlika između nalaza i mišljenja vještaka tužilaštva i odbrane ogleda se u tome da li je optuženi osoba koja je mogla da shvati značaj svojih postupaka i upravlja istima, ili je, pak, isti blago retardirana osoba koja to nije bila u stanju, kako to tvrdi odbrana. U tom smislu, pravilno se prvostepeno vijeće oslonilo na nalaz i mišljenje vještaka tužilaštva, prof. dr Kučukalić Abdulaha, nalazeći da je njegov zaključak o uračunljivosti optuženog Mitrovića, potkrijepljen cjelokupnim izvedenim dokazima, za razliku od zaključka dr Kovačevića i dr Čeranić. Prvostepeno je vijeće analiziralo niz činjenica i okolnosti – raniju angažiranost optuženog u ratu, počev od 1992. godine, njegovo suočavanje sa stresnim situacijama i sposobnost da izvršava kompleksne policijske zadatke, njegovo ponašanje na licu mjesta, dosljedno izvršavanje izdatog naređenja i discipline, a posebno njegovu vlastitu izjavu o predmetnom događaju u kojoj optuženi nije naveo da je doživio bilo kakvu psihičku dezorijentaciju. U kontekstu ocjene njegove ukupne uračunljivosti, prvostepeno vijeće je također uzelo u obzir da je optuženi, u vrijeme obuhvaćeno optužnicom, bio pripadnik specijalne policijske jedinice, te je logično zaključilo da je isti i posjedovao dobru psihičku i fizičku spremnost i sposobnost. S obzirom na sve izneseno, prvostepeno je vijeće konačno razumno zaključilo na osnovu nalaza vještaka dr Kučukalića da je u slučaju optuženog riječ o „svjesnoj simulaciji i predstavljanju vlastite ličnosti u vidu pseudodementne osobe“ kredibilan, te da je u potpunosti potkrijepljen i ostalim izvedenim dokazima.

147. Sve navedene okolnosti podupiru zaključak vještaka tužilaštva, prof. dr Kučukalić Abdulaha – da je optuženi u vrijeme počinjenja krivičnog djela bio sposoban da shvati značaj svojih postupaka i da ih kontroliše, kao i da je bio potpuno uračunljiv.

148. S obzirom na izvedene dokaze, Apelaciono vijeće smatra da je zaključak prvostepenog suda o uračunljivosti optuženog jedini razuman zaključak koji proizilazi iz utvrđenog činjeničnog stanja, zbog čega se žalbeni prigovori po ovom osnovu, odbijaju kao neutemeljeni.

149. Pogrešno utvrđenje činjeničnog stanja odbrana vidi i u poklanjanju kredibiliteta iskazu svjedoka S4 imajući u vidu činjenicu da je ovaj svjedok sklopio sporazum sa Tužilaštvom BiH.

150. Apelaciono vijeće, prije svega primjećuje da su žalbeni prigovori u ovom dijelu nedosljedni, budući da se istima implicira da sud nije trebao pokloniti vjeru svjedoku S4, da bi se s druge strane i sama odbrana pozvala na iskaz ovog svjedoka u dijelu u kojem je isti naveo da nije vidio optuženog kako puca.

151. Nadalje, ovo Vijeće nalazi da je prvostepeni sud na veoma detaljan način ispitao kredibilitet svjedoka S4, te je u tom smislu dao validno i argumentovano obrazloženje zbog čega njegov iskaz smatra prihvatljivim i pouzdanim.

152. Žalbeni prigovori odbrane se koncentrišu na činjenicu da je svjedok S4 sklopio sporazum o priznanju krivnje, te da kao takav, nije kredibilan. Dalje se ukazuje na razlike u njegovom svjedočenju, te ističe da se zaključak o znanju optuženog da će zarobljeni muškarci biti pobijeni, ne može zasnivati na izjavi ovakvog nepouzdanog svjedoka. Međutim, istaknuti žalbeni prigovori, prema ocjeni ovog Vijeća, nisu osnovani.

153. Apelaciono vijeće prvenstveno smatra da je argumentacija prvostepenog suda u pogledu prihvatljivosti i pouzdanosti iskaza svjedoka S4, kao svjedoka koji je sklopio sporazum o priznanju krivnje, validna, te da je prvostepena presuda dala dobro obrazloženje i valjane razloge za takvu odluku. Naime, počev od strane 8 prvostepene presude, vijeće daje veoma detaljnu analizu pouzdanosti svjedočenja svjedoka S4. U tom kontekstu, osim odredaba člana 15. i 281. stav 1. ZKP BiH, analizirana je praksa Ustavnog suda BiH (u predmetu M.Š, AP-661/04, Odluka o dopustivosti i meritumu od 22.04.2005.godine, paragraf 38), te je konačno zaključeno da

"...na dokaze koje iznese svjedok koji svjedoči nakon sklapanja sporazuma o priznanju krivice ili nakon što dobije imunitet primijenjuju isti kriteriji, ni stroži, ni blaži. Jednostavno, na dokaze koje iznese svjedok koji svjedoči nakon sklapanja sporazuma o priznanju krivice ili nakon dobijanja imuniteta ne primijenjuje se pretpostavka pouzdanosti ili nepouzdanosti."... Nadalje se prvostepeno vijeće poziva i na praksu Suda BiH u predmetu Maktouf (KPŽ-32/05, Drugostepena presuda od 04.04.2006. godine) "Vijeće svakako mora razmotriti sve činjenice koje utiču na pouzdanost svjedoka kada analizira njegovo svjedočenje i postupati sa oprezom. Međutim, Vijeće mora postupati na isti takav način prilikom razmatranja svakog svjedočenja."

154. Prvostepeno je vijeće, dakle, iskaz svjedoka S4 analiziralo brižljivo i savjesno kako pojedinačno, tako i u vezi sa ostalim izvedenim dokazima, ne dajući *a priori* ovom iskazu niti manju, niti veću dokaznu snagu, što je sasvim ispravan postupak.

155. Dakle, ocjena iskaza ovog svjedoka je prema mišljenju Apelacionog vijeća izvršena u skladu sa zakonom, a vjera koja je poklonjena sadržaju njegovog iskaza u potpunosti je opravdana i potkrijepljena i drugim izvedenim dokazima.

156. Prigovor odbrane se u pogledu kredibiliteta ovog svjedoka svodi na konstataciju da, samo zbog činjenice što je isti sklopio sporazum o priznanju krivnje, njegovo svjedočenje se ne može smatrati vjerodostojnim. Međutim, ovakva diskreditacija iskaza svjedoka samo zbog pomenute činjenice nije logična, jer se niti jedan zakonito pribavljen dokaz ne može *a priori* odbaciti ili smatrati

privilegovanim, već mora biti ocijenjen pojedinačno i u vezi sa drugim dokazima, kako bi se provjerila njegova dokazna snaga.

157. Prvostepeno je vijeće u posebnom pasusu analiziralo i razlike u iskazima ovog svjedoka, pa je očigledno da je žalbeni prigovor odbrane istaknut u ovom smjeru u potpunosti neosnovan i paušalan.

158. Pogrešno se u žalbi odbrane navodi da se zaključak prvostepenog suda o znanju optuženog za genocidni plan izvodi isključivo preko saznanja koja svjedok S4 tvrdi da je imao. Prvostepena presuda navodi niz drugih okolnosti i saznanja do kojih je optuženi došao neposredno, te dovodeći to u vezu sa navodima svjedoka S4, izvodi zaključak da je optuženi znao za postojanje genocidnog plana.

159. Ove se okolnosti odnose na činjenicu da je optuženom, kao i drugim pripadnicima njegovog Odreda već po dolasku iz Srednjeg u Srebrenicu bilo jasno da je ista vojno pala i da njihov zadatak neće biti vojni napad na zaštićenu zonu.

160. Nadalje, izvršavajući svoj prvi zadatak po dolasku – „čišćenje terena“ na brdu Budak, svi su pripadnici voda imali priliku da vide da su Bošnjaci bilo otjerani ili su sami pobjegli iz svojih kuća, a da se ostatak ima dovesti u Potočare. Prvostepeno vijeće dalje zaključuje:

“Mnogi svjedoci su opisali bijedne i očajne uslove u kojima se nalazilo na hiljade Bošnjaka koji su se tamo okupili.¹ Optuženi Petar Mitrović je potvrdio u svom iskazu da je vod bio u Potočarima dana 12. jula i da su vidjeli žene, djecu i starce kako ulaze u autobuse. Svjedok S4 je zaključio, na osnovu onog što je vidio, da su žene i djeca i starci bili prisiljeni da odu. On je izrekao jednostavnu istinu: “Ljudi ne napuštaju svoje domove ako ne moraju.”

161. Ono što je posebno važno prilikom procjene šta je optuženi za vrijeme boravka u Potočarima mogao vidjeti i zaključiti je činjenica da je optuženi, kao i drugi pripadnici voda od komandira Trifunovića 12.07.1995. godine dobio informaciju da se očekuje veliki priliv Bošnjaka koji će se predavati iz šuma. Imajući u vidu da za te ljude niko nije obezbijedio osnovne uslove za preživljavanje – hranu, vodu, medicinsku pomoć, te vidjevši sva druga događanja toga dana, prvostepeno vijeće izvodi jedini razumni zaključak – da je optuženi bio svjestan da će ti ljudi biti ubijeni, odnosno da se njihovo dovođenje i smještanje u hangar vrši u skladu sa planom koji će za krajnju posljedicu imati njihovu likvidaciju.

162. Prvostepena presuda dalje analizira dokaze:

“Dana 13. jula došlo je do predaje “ogromnog” broja Bošnjaka. U skladu sa naredenjima od prethodnog dana, pripadnici 2. odreda, uključujući i pripadnike

---

¹ Svjedoci Dragan Kurtuma; Jovan Nikolić

voda Skelani, pretresali su zatvorenike koji su se predavali, uzimajući njihove dragocjenosti i novac; a zarobljenike su prisiljavali da odlože lične stvari i dokumente. Gomile odloženih stvari i dokumenata ostale su pored puta i vide se na video snimku koji je tada snimljen, a mogli su ih vidjeti i svi oni koji su tada bili u tom području, a čak ih je nakon nekoliko mjeseci pronašao i Jean Rene Ruez kad je pregledao livadu u Sandićima 1996. godine. Stanje Bošnjaka koji su se predavali bilo je "šokantno", prema riječima Stevanovića. To su bili ranjeni muškarci pocijepane odjeće svih uzrasta, kao i dječaci uzrasta 7. razreda koji su se predavali duž puta i koji su dovedeni na livadu. Posljedice zasjeda i granatiranja su bile vidljive na povredama koje su mnogi od njih zadobili. Dvije su činjenice značajne u procjeni shvatanja optuženog u ovom momentu: 1) stanje muškaraca i dječaka koji su se predavali potvrđuje da oni nisu predstavljali vojnu prijetnju i da u svakom slučaju nisu bili borci kada su se predali, 2) informacija o "ogromnom" broj Bošnjaka koji su se predavali a koji se predviđao dan prije bila je tačna, ali i dalje nije bila obezbijedena hrana, higijenske potrepštine, voda za piće, medicinska pomoć za ranjene ili sklonište od jake vrućine.

Pucanje iz oružja i artiljerije prema šumi na ljude koji su pokušavali pobjeći nastavilo se cijeli dan i zabilježeno je na filmu televizijskog novinara Zorana Petrovića. Ovo se moglo čuti od vojnika MUP-a raspoređenih duž puta."

163. Analizirajući sve navedene činjenice i dokaze, prvostepeno vijeće dolazi do zaključka koji predstavlja jedini mogući zaključak do kojeg bi na osnovu istih dokaza mogao doći jedan objektivni presuditelj o činjenicama – optuženi je znao da postoji plan da se zarobljeni muškarci Bošnjaci ubiju.

164. S obzirom na sve gore navedeno, neprihvatljiv je i prigovor odbrane da je predmetni događaj zapravo incident koji je pokrenut ubistvom Dragičević Krste i povređivanjem Čuturić Radeta od strane zatočenih Bošnjaka. Prvostepena presuda analizira i ovu mogućnost, te pravi jasnu razliku između ubistava koja su se desila u svrhu eventualne nužne odbrane čuvara od zarobljenika koji su pokušali pobjeći, od ubistava koja su se desila nakon toga, kada se pristupilo realizaciji ranije osmišljenog plana likvidacije svih zatočenih u hangaru. Ni po ovom pitanju odbrana ne uspijeva valjano osporiti zaključke prvostepenog suda koja kaže:

"Zatvorenici su bili nenaoružani. Optuženi je bio naoružan automatskom puškom, a ostali pripadnici odreda također automatskim puškama, mitraljezom M84 i ručnim bombama. Prostor skladišta je bio potpuno zatvoren izuzev prozora na zadnjem dijelu koje su čuvali optuženi Mitrović, Jakovljević i Medan. Ti prozori su bili dovoljno veliki zbog čega su predstavljali mogući put za bjekstvo, ali nisu predstavljali moguću tačku sa koje bi bio izvršen napad što dokazuje i činjenica da je svjedok S2 iskoristio tu mogućnost i iz skladišta iskočio kroz prozor. Kao što je prethodno opisano, hangar se sastojao iz dva zasebna dijela. Kao što je utvrdio svjedok S4, ubistvo Krste/zatvorenika dogodilo se u desnom dijelu, nakon što su svi zatvorenici bili obezbijedeni u zgradi, i do toga je došlo zato što je Krsto insistirao